

Tôi là Ai? Việt hay Mỹ?

Tác Giả: Kim Thu

Thứ Hai, 31 Tháng 10 Năm 2011 06:29

Khi về đi học thay tên...Núi chùng bóng tôi, sông ghen cửa dòng.

Có phải bạn mình là một người nào trên đời ba mươi năm thì mình là người thu được địa phận đó, đúng không? Đã biết bao nhiêu lần tôi đặt ra câu hỏi đó sau một ngày nhìn vào lịch thấy con số ghi năm đã bước vào năm thì ba mươi của một người tôi quên.

Bây giờ có ai mới quen gặp tôi, hỏi: Bà ở đâu đến vậy? Thì chắc tôi sẽ trả lời rất tự nhiên, tôi ở San Jose, hay khi đang đi du lịch thì sẽ trả lời, tôi ở Mỹ đến. Tôi sẽ không trả lời là tôi ở Việt Nam đến nữa, chắc trả lời người ta hỏi, bà là người nước nào? Thì lúc đó tôi chắc chắn nói, tôi là người Việt Nam, để cho họ không nhầm với người Trung Hoa, Nhật, hay Phi.

Đúng, tôi ở Mỹ trên đời ba mươi năm rồi, tôi là một người Mỹ. Bây giờ thì xem lại con người Mỹ của tôi.

Trước tiên mặt mũi, chân tay tôi chắc gì thay đổi cả. Vẫn khuôn mặt cấu trúc ít góc cạnh của người Á Đông và cái mũi thẳng khiêm tốn, tóc sẫm to và đen, khi có tóc bạc thì nhìn thấy ngay, muộn gì thì phải nhuộm.

Đi với người Á Đông thì tôi chắc chắn là người có nước da trắng, nhưng màu trắng này thực ra là màu ngà, và đúng cấu trúc ông Tây, bà Mỹ nào thì nó vẫn cho cái cảm giác da vàng rất rõ rệt. Khi tôi nói tiếng Anh thì cách phát âm vẫn có vấn đề, đôi khi nói nhanh quá thì sẽ vấp phải lỗi nói tiếng Anh theo cách dạy tiếng Việt trong đời. Như thói quen là nói tiếng Anh bẻ (broken English). Về cách phục sức, nhà ở, xe cộ bên ngoài, tôi có thể không kém một người Mỹ chính gốc.

Nhưng khi bước vào nhà tôi, tất cả những bức tranh treo ở phòng khách, bát đĩa bày ở bàn ăn, chai nước mát, hồ dán ảnh trong bếp và nhất là sách, báo tiếng Việt khắp nơi trong nhà, thì chắc chắn ai cũng sẽ nhận ra ngay đó là một gia đình Việt Nam. Như thế thì tôi là người San Jose hay người Hà Nội, người Mỹ hay người Việt? Tôi đặt câu hỏi này đến ba mươi năm rồi cả mà.

Người ở Làng Sơn, Thanh Hóa ra Hà Nội ở trên đời ba mươi năm thì tự nhận mình là người Hà Nội; người ở Hồ Phòng, Hồ Di Động vào Sài Gòn lập nghiệp từ năm 75, 76 thì nhận mình là người trong Nam.

Tôi ở Mỹ tìm về Việt Nam không ai chịu nhận tôi là người Việt nữa, dù tôi có yêu quê hương đất nước suốt cả ruột gan, có gặp lại họ hàng nước một khi thăm viếng, hỏi han, họ vẫn thường thoải mái nói rất tự nhiên: chắc đâu có phải là người Việt nữa, bây giờ chắc là người Mỹ

Tôi là Ai? Vì t hay M ?

Tác Giả: Kim Thu

Thứ Hai, 31 Tháng 10 Năm 2011 06:29

---

rồi, chắc cái này không hợp với chị, cái kia chị không ăn được, cái nọ chị không biết đâu. Nhưng lúc đó tôi chỉ nghĩ mình phải đi phở nào cho đúng. Cái cái tôi vẫn Vì t, hay nhỡ đúng rồi thì tôi là M ? Không, cả hai cùng sai cả. Nhưng khi cả n quyết tâm đóng góp vào việc công ích nào thì Vì t Nam thì ai ai cũng nhắc nhở cho tôi đi ngàn lần tôi là một người Vì t Nam chính gốc. Rồi tôi phải có bản phở và tình huống với đi t n, đi ng bào. Tình huống thì nhớt đi nh lúc nào tôi cũng đi y p trong ngực rồi, tôi chỉ nghĩ cả n ai nh c n a, nhưng bản ph n thì cho tôi... nghĩ rồi.

Tôi đã đóng góp bản ph n cả tôi cho đi t n c đó rồi. Một mối tình chết t c t i trong chiến tranh hơn ba mươi năm về trước, x ng th t cả a ng i tôi yêu n m trong lòng đi t, rồi i i phải đi lên, đi t thành tro than, bỏ đi i m nh đi i nhà, đã tr b n ph n đó thay tôi rồi. Không đi hay sao?

Bây giờ tôi phải có bản ph n đóng thu hàng năm đi t n c tôi đang sống đi ph v i chính phủ s a đi ng, xây trường học và nuôi những người đi kh p n i m i t i, nh tr c kia đi t n c này đã nuôi người Vì t, vì giờ y t cá nhân hiện tại xác định tôi là người M . Tôi phải làm bản ph n công dân.

Có những ngày tôi lái xe bỏ hết xa l vào một buổi chiều mùa thu; hay một buổi sáng mùa xuân v ng l ng, êm , đi ng trong nhà nhìn ra một hồ, tôi cảm nhận được nỗi mình đang hiện diện không phải là quê mình, không phải n c mình.

Chỉ có một lý do gì cả thôi, chị là những người mua đi p vào kính xe, chị là một người học giỏi giỏi. M a trên xa l M nh c nh đi n nh ng c n m a tháng Năm Th Nghè, nhà mình Tr n Quý Cát, nhà anh tr c r p ciné Eden đi ng trú m a v i nhau.

N c h San Jose tr c nhà nh c đi n n c sông b n B ch Đ ng m i l n qua phà sang bên kia Th Thiêm chi v i b n, hay sống n c b c M Thu n nh ng l n qua phà đi thăm hàng t n B c Liêu. Nhưng lúc đó tôi bắt ch t b t g p mình Vì t Nam quá, vì những cái bóng Vì t Nam th t m , th t xa l i ch ng lên hình nh rõ r t ngay trước mắt mình. Và k đi u làm sao, những cái bóng đó nó m nh đi n n i mình quên m t là mình đang M . Chắc t i tôi là người Vì t Nam.

L i có những l n Vì t Nam, tôi bỏ mu i đi t kín cả hai ng chân, bỏ đau b ng liên miên c tu n l . Đi đâu cũng phải đi đ ng, ai nhìn mình cũng biết mình t đâu đi n và đang đi l c. Ti n b c tính hoài vẫn sai. Nhi u khi đi ng chên vênh trên đ ng ph Sài Gòn, biết đi t n c này vẫn là quê h ng mình, nhưng người đi l i chung quanh là đi ng bào mình, nhưng sao không nghĩ Vì t Nam cả mình, hình nh đã có đi u gì r t l .

Ngôn ngữ Vì t thì thay đi quá nhiều, pha trộn n a Hán n a Ta, chấp đi u cả a chị này v i cu i chị cả a chị kia, làm nên một ch m i th t là “n t ng”. Cách phát âm cả a ng i Hà N i bây giờ không giống cách phát âm cũ cả a ông bà, cha m tôi ngày trước, và h nói nhanh quá, tôi nghe không kịp. Cái tiếng nói tr m b ng, thanh l ch, chị m rãi, rõ ràng tiếng chị cả a th i xa x a bây giờ chị còn là c tích.

Tôi là Ai? Vì t hay M ?

Tác Giả: Kim Thu

Thứ Hai, 31 Tháng 10 Năm 2011 06:29

Ng ng m t lên nhìn b u tr i, v n b u tr i xanh bi c c a th i tu i tr , cú xu ng nhìn m t đ t, v n m t đ t thân quen, nh ng sao lòng hoang mang quá đ i, và th y đã có m t kho ng cách nghìn trùng vô hình gi a mình và quê h ng đ t Vi t. Ch c tôi là ng i M !

So sánh th i gian tôi sinh ra, s ng i Vi t Nam và th i gian tôi b Vi t Nam ra đi, s ng i M , hai con s đó đã g n ngang nhau. Tôi đ c h c t nh quê h ng là n i t tiên l p nghi p, là n i chôn nhau c t r n. i trong n i c có bài hát n i ti ng “Quê h ng m i ng i có m t”, nh là ch m t m thoi. Nh ng có ng i l i nói: N i nào mình s ng i đó su t m t quăng đ i dài, có nh ng ng i thân chung quanh mình, h ng nh ng ân hu c a ph n đ t c u mang mình, thì n i đó cũng đ c g i là quê h ng mình. Nh v y thì tôi có m t hay hai quê?

Tôi s ng i M thì b n bè g p nhau th ng nói: Cái này ng i Vi t mình không h p, ho c ng i M h m i thích nghi đ c vi c này, ng i Vi t mình không quen.

Khi đi đ bu i ti c cu i năm c a m t công ty l n i M , toàn là nh ng ng i M sang tr ng thì th y rõ ngay mình là ng i Vi t đi l c, dù mình có sang tr ng, l ch s nh h . Hóa ra i M hay v Vi t Nam mình đ u l c ch c .

Tôi nh m y năm tr i c có l n trò chuy n v i m c a m t ng i b n, lúc đó c ngoài 80 hăy còn mình m n, c theo đ o Ph t. Tr ng nam c a c và con dâu c t nhiên r nhau theo đ o Công giáo. Gặp tôi, c h i: Không bi t anh Bình nhà tôi khi ch t thì đi đâu? Ph t gi n anh y, vì anh y b đi, Chúa ch c gì cho anh y vào, vì anh y m i quá! Năm nay c ngoài 90 tu i r i và không may, c b Alzheimer. V y là c không còn mình m n đ lo con mình không có ch dung thân cho ph n h n. Bây gi th nh tho ng nghĩ l i nh ng l i c nói, th y mình ngay i đ i s ng này cũng đã là m t v t n ng ph t ph bay. Quê nhà, quê ng i, quê M , quê Vi t. Chao ôi! Cái thân c b ng.

Nh ng l l m, tôi bi t ch c mình là ng i Vi t, nh t là khi tôi n m m . Trong gi c ng tôi th ng g p cha m , g p ngay trong nh ng ngôi nhà cũ i Vi t Nam, g p b n bè cũng g p trên đ ng ph Vi t Nam t ngày r t xa xa, và bao gi trong m cũng đ i tho i b ng ti ng Vi t. T nh đ y đôi khi v n a n c m t, dù là m t gi c m vui. Th y nh quê nhà quá đ i!

Tôi nh l i trong nh ng truy n ng n, nh ng bài th Đ ng tôi đ c th i r t xa xa v ng i b làng đi xa lâu năm tr v không ai nh n ra n a. H i đó sao mà mình th ng nh ng ông già trong th đó th ! Bây gi nghĩ l i thì ng i trong sách đó còn may m n h n mình, h đầu có đi đ n t n m t n c khác nh mình. H ch b làng, ch không b n c. Th mà khi v còn ng ngác, bùi ngùi, t i thân vì l c ch ngay trong làng mình.

So sánh tôi v i ng i b làng ra đi trong nh ng trang sách đó thì hoàn c nh c a tôi đáng bu n h n nhi u. Không nh ng đã b làng, b n c đi, còn nh n qu c t ch c a m t n c khác.

Khi v đ i h thay tên.

Núi chùng bóng i, sông ghen c n dòng.